

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 24 Haziran 2019
Sayı : 11365

13883

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 96.maddeleri gereğince Tarım ve Orman Bakanı Bekir PAKDEMİRLİ tarafından yanıtlanması konusunda gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

M. Bakan

Murat BAKAN
İzmir Milletvekili

Ülkemizden ihraç edilen ama tarım zehri, mikotoksin ya da tarım zararlısı içerdiği gerekçesiyle iade edilen gıda ürünlerine ne olduğu, iç piyasaya sürülüp sürülmediği konusundaki merak ve kaygı giderilemezken; gıda üretiminde kullanılan kap kakak, mutfak eşyaları ve gıda ambalajları gibi çeşitli ürünlerin de sağlığa zararlı bileşime sahip oldukları gerekçesiyle ihraç edilen ülkelere geri gönderildikleri ve iç piyasaya sürülüp sürülmedikleri de önem arz etmektedir.

Gıda ya da yemek üretiminde kullanılan eşyaların yapısında bulunabilecek zehirli kimyasal maddelerin gıda hazırlama süreçleri esnasında bünyesindeki kimyasalları hazırlanan yiyecek ve içeceklerle geçirebileceklerini belirten Gıda Mühendisi Bülent Şık, konuyu akademik olarak şu şekilde anlatmaktadır: *"Bir malzemenin bileşimindeki kimyasal maddeler de belli şartlar altında buldukları ortamdan başka bir ortama geçebilirler; göç edebilirler. Bu konu akademik literatürde 'migrasyon' yani göç etme başlığı altında incelenir. Malzemenin gıda maddesi ile temas süresinin uzunluğuna, karıştırma ve çalkalama gibi mekanik hareketlere ya da sıcaklık (sıcaklık arttıkça kimyasal maddelerin çözünürlüğü artar) gibi bazı faktörlere bağlı olarak malzemenin yiyecek ve içeceklerle geçecek zehirli kimyasal madde miktarı da fazla olacaktır. Bu nedenle yiyecek ve içeceklerin hazırlanmasında kullanılan her türlü eşyanın insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde üretilip üretilmediklerini kontrol etmek bir gerekliliktir."*

Türkiye'den ihraç edilen mutfak eşyaları, gıda maddeleri gibi, ihraç edilen ülkenin iç piyasasına sunulmadan önce kontrole tabidir. Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilen ürünlerle ilgili herhangi bir sorun tespit edilirse, konu ile ilgili bilgiler kısaca "Hızlı Alarm Sistemi (RASFF)" denilen bir internet portalına kaydedilmekte ve sorunlu ürünler Türkiye'ye iade edilmektedir. RASFF kayıtlarından örnekler:

- 2013 yılında içme suyu bardaklarının içindeki suya kadmiyum ve kurşun geçirdiği belirlenmiştir. (2013.0992 numaralı kayıt)
- 2015 yılında yiyecek doğrama tahtaları doğranan gıdalara melamin bulaştırdığı için geri gönderilmiştir. (2015.0420 numaralı kayıt)
- 2016 yılında plastik çorba kepçelerinin gıdalara primer aromatik amin geçirdiği belirlenmiştir. (2016.1624 numaralı kayıt)
- 2016 yılında cam kavanoz kapaklarının gıda maddelerine DEHP - di(2-ethylhexyl) phthalate geçirdiği belirlenmiştir. (2016.0071 numaralı kayıt)
- 2017 yılında mutfak spatulalarının, primer aromatik amin geçirdiği belirlenmiştir. (2017.1668 numaralı kayıt)
- 2018 yılında Türkiye'den Avrupa Birliği'ne ihraç edilen fırın ızgaralarından pişirilen gıdalara nikel taşıdığı belirlenmiştir. (2018.1772 numaralı kayıt)

Örneklerde adı geçen kimyasal maddelerin tamamı insan sağlığına zararlıdır.

Türkiye'de ise ihracattan geri dönen mutfak eşyalarında ne gibi işlemler yapılacağı 'Bitkisel Gıda ve Yemin İhracatında Sağlık Sertifikası Düzenlenmesi ve İhracattan Geri Dönen Ürünler İçin Uygulama Yönetmeliği' ile belirlenmektedir. Yönetmeliğin 9. Maddesine göre:

“(1) İhraç edilen ürünlerin çeşitli nedenlerle geri dönmesi durumunda:

- İlgili gümrük müdürlüğünden il müdürlüğüne hitaben yazılmış uygunluk talep yazısı,
- İhracata ilişkin gümrük beyannamesi,
- Varsa, ihracat aşamasında Bakanlığımızdan alınmış sertifika veya sertifikalar,
- Ürüne ait çıkış faturası,
- İthal edilen ürünün ihraç edildikten sonra geri dönmesi halinde gümrüğe yazılan ithalat uygunluk yazısı talep edilir.

(2) Belgelerin tamamlanmasının ardından ihracattan geri dönen ürünün, geri dönme nedeni de dikkate alınarak ihraç edilen ürünle aynı olduğuna dair tespit yapıldıktan sonra ürün resmi kontrole tabi tutulur. İnsan, hayvan ve bitki sağlığı açısından tehlike oluşturacağı düşünülen veya şüpheli hallerde üründen numune alınır.

(3) Resmi kontrol sonucunda Türk gıda veya yem mevzuatına uygun olan ürünlerin piyasaya arz edilmek üzere yurda girişine izin verilir. Sadece etiket bilgilerinden kaynaklanan bir uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda ise ek-4’te yer alan Etiket Taahhütname alınarak ürünlerin yurda girişine izin verilir. Bu ürünler etiket bilgileri Türk gıda veya yem mevzuatına uygun hale getirildikten sonra piyasaya arz edilebilir.

(4) Resmi kontrol sonucunda Türk gıda veya yem mevzuatına uygun olmadığı tespit edilen ürünler hakkında firma bilgilendirilir. Firmanın yazılı talebi doğrultusunda aşağıdaki tedbirlerden bir veya birkaçı uygulanır:

a) Sağlık için tehlike oluşturanlar hariç, kanun hükümlerine uygun olmayan ürünler; alıcı ülke mevzuatına uygun olması ya da alıcı ülkeye ürünle ilgili açıklamalar yapılması ve alıcı ülkenin kabul etmesi durumunda yeniden ihraç edilebilir.

b) İhracattan geri dönen ürün özel işleme tabi tutulacaksa yurda girişine izin verilebilir. Yurda girişine izin verilen ürün özel mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk gıda veya yem mevzuatı veya gönderileceği ülkenin şartları ile uyumlu hale getirilmesi için seyreltme hariç, uygun olması durumunda dekontaminasyon dahil, bir kereye mahsus işlenir veya işleme tabi tutulabilir. Bakanlık, üreticiye/ihracatçıya veya ürünü işleyecek fiziki, asgari teknik ve hijyenik şartları uygun başka bir firmaya ait işletmede gerçekleştirilen özel işleme tabi tutma işleminin kendi kontrolü altında ve ulusal kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlar. İş ve işlemler tamamlandıktan sonra ürünün Türk gıda veya yem mevzuatına uygunluğu kontrol edilir. Uygun olan ürünlerin piyasaya arzına izin verilir. Uygun olmayan ürünlerin ilk kullanım amacı dahilinde piyasaya arzına izin verilmez.

c) İlgili mevzuatında belirtilen şartları karşılamaması halinde, ürün özelliği ve kullanım amacı dikkate alınarak ürünün ilk kullanım amacı dışında başka bir kullanım amaçlı yurda girişine izin verilebilir. Bu durumda ihraç edilen gıdanın tekrar gıda, yemin ise tekrar yem veya yemin gıda olarak kullanım amaçlı yurda girişine izin verilmez.

ç) Bu maddenin (a), (b) ve (c) bentlerine göre değerlendirilmesi mümkün olmayan ürünler, Bakanlık gözetiminde işletmeci tarafından imha edilir.” Bu bağlamda;

1 – İhracattan geri dönen mutfak eşyaları ile ilgili Bakanlığınız kayıtları ile RASFF kayıtlarının örtüşüp örtüşmediğine dair bir senkron ve kontrol mekanizması var mıdır?

2 – İhracatçı firmanın ihracattan geri dönen mutfak eşyaları ile ilgili Bakanlığınıza verdiği yazı ile RASFF kayıtlarının örtüşmediği, çeliştiği durumlar tespit edilmiş midir? Edildiyse söz konusu kaç ihracatçı firmaya hangi yaptırımlar uygulanmıştır? Söz konusu durumda ihraç edilen mutfak eşyalarının akıbeti ne olmuştur?

3 – 2009 – 2019 yılları arasında yıllar bazında olmak üzere ihracattan geri dönen mutfak eşyalarının sayısı kaçtır? Bu ürünlerin kaç ‘ülkenin şartları ile uyumlu hale getirildikten sonra’ iç piyasaya sunulmuştur? Kaçı imha edilmiştir?

4 – Bitkisel Gıda ve Yemin İhracatında Sağlık Sertifikası Düzenlenmesi ve İhracattan Geri Dönen Ürünler İçin Uygulama Yönetmeliği’nin 9. Maddesinin 2. ve 3. fıkraları kapsamında; ihracattan geri dönen ürünlerden alınan numunelerin muayene ve analizleri ortalama ne kadar sürmektedir? Bu esnada bu ürünler nerede muhafaza edilmektedir?

5 – Ülkemiz iç piyasasında satılan mutfak eşya ve malzemelerinin tüketici sağlığına zararlı madde içerip içermediğini kontrol etmeye yönelik bir kontrol-izleme programı uygulanıyor mudur? Yapılan kontroller neticesinde 2016, 2017 ve 2018 yıllarında tespit edilen olumsuz ürün sayısı kaçtır? Ve ne gibi yasal önlemler alınmıştır?